

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Autorka práce: PaedDr. Dáša Porubčanová, PhD.
Názov práce: SELF-EFFICACY V PROFESIJNEJ PRÍPRAVE UČITEĽOV
V DIDAKTICKOM KONTEXTE EDUKAČNEJ PRAXE
Oponent: doc. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.
Odbor habilitačného konania
a inauguračného konania: Odborová didaktika

Cieľom habilitačného oponentského posudku je komplexne posúdiť ako habilitačnú prácu, tak aj doterajšiu vedeckú aktivitu habilitantky. Môžem konštatovať, že vedecké a odborné zameranie a výstupy výskumnej činnosti habilitantky majú pomerne široký diapazón, ktorý je samozrejme aj súčasťou podkladov uvedeného habilitačného konania. Ide o pôvodné vedecké a odborné štúdie, ktoré habilitantka, buď samostatne alebo v spoluautorstve už publikovala a sú výsledkom viacročných vedecko-výskumných aktivít habilitantky a potvrdzujú kvalitnú pedagogickú aj vedeckú úroveň. Vo vzťahu k extenzívnym ukazovateľom vedecko výskumnej činnosti pre získanie vedecko-pedagogického titulu docent (stanovené VR DTI), môžem konštatovať, že habilitantka nielen spĺňa predmetné kritériá, ale ich aj vo viacerých parametroch významne prekračuje.

Zo všeobecného hľadiska treba pozitívne ohodnotiť nielen výber témy habilitačnej práce, ale aj jeho snahu vedecky prispieť k formulovaniu predmetu, metód a úloh edukačnej praxe v kontexte danej problematiky, o čo sa habilitantka usiluje v posudzovanej habilitačnej práci. Práve pedagogická a metodologická vyzretosť je prejavom a relevantným indikátorom autorskej vyspelosti i vedeckej erudície habilitantky.

Pokiaľ ide o vlastné spracovanie habilitačnej práce, špeciálne je potrebné poukázať na voľbu témy, ktorá v poslednom období ovplyvňuje pedagogické ako aj didaktické myslenie profesijnej prípravy učiteľov.

Problematika self-efficacy v príprave učiteľov postupne získava relevantnú úlohu vo výskume pedagogicko-didaktickom alebo školskej psychológie ako dôsledok efektívnosti výučby a ďalšie premenné s tým súvisiace. Uvedený koncept vychádza z Bandurovej sociálno-kognitívnej teórie zmeny správania. Týka sa viery učiteľa v jeho schopnosť úspešne zvládať úlohy, povinnosti a výzvy spojené s jeho profesionálnou rolou (napr. didaktické úlohy, zvládnutie problémov s disciplínou v triede atď.).

Viacere výskumy dokazujú, že učitelia s vysokou úrovňou vlastnej účinnosti, či zdatnosti zažívajú vyššiu úroveň spokojnosti s prácou, nižšiu hladinu stresu súvisiaceho s prácou a čelia menším ťažkostiam pri riešení nežiaduceho správania žiakov.

Cieľom habilitačnej práce je v teoreticko-empirických súvislostiach popísať, analyzovať, verifikovať a následne interpretovať empirické výsledky vo vzťahu k profesijne vnímanej zdatnosti kandidátov učiteľského povolania.

Habilitačná práca je štrukturovaná do štyroch nosných kapitol. Z toho prvé tri sú súčasťou teoretických analýz, štvrtá je súčasťou empirickej časti práce. Teoretická časť je spracovaná účelne z hľadiska témy a zamerania habilitačnej práce.

Habilitantka postupuje analytickým spôsobom v kontexte diverzity edukácie a didaktickej pripravenosti profesie kandidátov učiteľského povolania. Predmetnú oblasť analyzuje z pohľadu sociálno-psychologického, pedagogického i didaktického. Prezentované teoretické východiská uchopuje v interdisciplinárne spomínaných vedných disciplín, pričom teoreticky vychádza z nosných teórií venujúcich sa uvedenej problematike - predovšetkým koncepcie osobnosti zahraničných autorov Rogersa, Banduru, Coopera, Brubackera, tiež autorov našej proveniencie Blatného, Plhákovéj a pod. Pozitívne hodnotím predovšetkým spracovanie kapitoly, v ktorej sa venuje príkladom dobrej praxe prípravy učiteľov v zahraničí a taktiež tretiu kapitolu so zameraním na teóriu a prax využitia portfólia, ako súčasť plánu osobného rozvoja učiteľa.

Práca je dobre vyvážená čo do obsahu jednotlivých kapitol, podáva kvalitný prehľad základných doterajších poznatkov a ich kritické zhodnotenie. Veľmi oceňujem, že habilitantka vychádza zo širokej základne dostupnej domácej i zahraničnej literatúry, ktorá sa k tejto problematike viaže.

Môžem konštatovať, že úroveň spracovania teoretickej časti svedčí o dobrom zvládnutí teórie danej problematiky, kdeže autorka na základe analýzy textov, syntetizujúcimi postupmi a zovšeobecnením vyvodila aktuálne platné teoretické východiská súčasného stavu problematiky.

Postavený a realizovaný výskumný projekt spĺňa kritériá a metodologický štandard habilitačnej práce. Tvorba, štýl napísania a spracovania empirickej časti práce je odborne fundovaný a zrozumiteľný. Ciele výskumu si autorka stanovila v súlade so

skúmanou problematikou, výskumnými zámermi a empirickými cieľmi habilitačnej práce.

V empirickej časti práce habilitantka preukázala svoju odbornú zdatnosť v samostatnej vedeckej výskumnej práci. Autorka habilitačnej práce uchopila zložitost prípadov a snažila sa popísať vzťahy v ich celistvosti.

Cieľom kvalitatívnej metodológie bolo prostredníctvom obsahovej analýzy analyzovať konkrétnu pedagogickú dokumentáciu z pedagogickej praxe vysokoškolských študentov, budúcich učiteľov odborných predmetov a na základe výsledkov generalizovať získané informácie s podnetmi najmä na zlepšenie praxe a self-efficacy učiteľa v edukačnom procese.

Cieľom kvantitatívnej metodológie bolo prostredníctvom dotazníka identifikovať a popísať úroveň vnímanej profesijnej zdatnosti z pohľadu pripravujúcich sa učiteľov profesijných predmetov a identifikovať a následne popísať vnímanú profesijnú zdatnosť z pohľadu začínajúcich učiteľov odborných predmetov.

S využitím kvantitatívnej a kvalitatívne metodológie habilitantka teda interpretuje jednotlivé premenné v posudzovaní profesijnej self-efficacy kandidátov učiteľskej profesie a začínajúcich učiteľov. Jednotlivé premenné (vnímanie zdatnosti, pripravenosti učiteľov) navzájom porovnáva a charakterizuje.

Vo výsledkovej a diskusnej časti habilitantka formuluje na základe svojich empirických zistení a analýz konkrétne závery.

Otázka:

Ako vnímate súčasné postavenie pedagogických praxí v rámci prípravy budúcich učiteľov – ako z hľadiska koncepčného tak aj obsahového nadstavenia? Ktoré konkrétne riešenia (napr. aj legislatívne navrhujete)? - napr. v kontexte pripravovaných legislatívnych zmien MŠVVaŠ SR v príprave budúcich učiteľov. Niečo už bolo naznačené aj pri interpretácii výsledkov výskumu napr. pri interpretácii výsledkov kvalitatívnej časti výskumu prezentujete cca dvadsať percent respondentov prezentuje, že sú slabo pripravení vyučovať (viesť hodiny, hodnotiť, efektívne aplikovať používať metódy, formy...)?

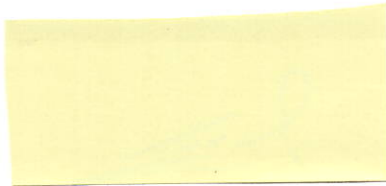
Záver

Môžem konštatovať, že v posudzovanej habilitačnej práci som nenašiel žiadne významné koncepčné, obsahové alebo formálne nedostatky, preto môžem konštatovať, že spĺňa všetky predpoklady

kladené na tento typ kvalifikačných prác a tiež, že habilitantka spĺňa osobnostné a odborné predpoklady potrebné pre získanie titulu docent. Predmetná habilitačná práca je dôkazom toho, že autorka je kompetentná aj ďalej prispievať nielen k teoretickému rozvoju predmetnej problematiky, ale aj v oblasti pedagogicko-didaktických aplikácií v konkrétnej edukačnej praxi. Prínosom posudzovanej habilitačnej práce v edukačnej oblasti je evidentný, keďže predmetná problematika je v slovenskej proveniencii odborne nedostatočne skúmaná.

Preto prácu odporúčam a navrhujem udeliť titul docent v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Odborová didaktika.

V Ružomberku 26.03.2021

doc. PaedDr. Tomáš Jablonský, PhD.